

Arbeid av Helene Kortner. H. ca 80 cm

Arbeid av Margon Lindberg. H. ca 60 cm

JORD OG LUFT I ROM OG TID

Keramikk av Helene Kortner og Margon Lindberg -
sett av Nina Malterud

Artikkelen er fra katalog til utstillingen *4 fra Norden*, Sørlandets Kunstmuseum Kristiansand 1998.

Helenes hovedfag på SHKD¹ i Bergen (1995) var en omfattende rominstallasjon: en menneskestor «borg» i sentrum, omgitt av forskjellige grupperinger av mindre former - et enormt arbeid både i kilo, arbeidsinnsats og innhold. Etter denne erfaringen, forteller hun selv, var det at en bestemmelse om å arbeide ut fra en kunsthåndverkstradisjon arbeidet seg fram. Hun vil ha dette som utgangspunkt - for å tøye rammene, for å arbeide med motstand og utvidelse. I årene etter har hun arbeidet med vaser - små og store, grupper eller enkeltstående, dekorert til det gjengrodde, eller redusert til "ren" form.

Det som vises på denne utstillingen, er stadig vaser. Selv de formene som kan se mest lukket eller utilgjengelige ut, har en åpning inn til et indre hulrom. I byggeprosessen er dette bestemmende for

¹ SHKD: Statens høgskole for kunsthåndverk og design. Inngikk i 1996 i den nye Kunsthøgskolen i Bergen.

utviklingen av formen: at vasene er organismer som skal "puste". De første i denne serien er laget ut fra ganske klare tegninger, de siste tar mer og mer sin egen vei i prosessen, uten forutgående papirskisser. Vasene har ganske kompliserte asymmetriske bevegelser og ville nok være vanskelig å forestille seg todimensjonalt på forhånd. De som under byggingen ikke finner sin form, får nye sjanser: de skjæres ned igjen og omarbeides - til noe nytt kan vise seg. Forskjellige assosiasjoner som kropp, dyreskaller, arkeologiske funn, maskindeler kommer for meg. For Helene er ikke dette fremmed, men det er viktig for henne at vasene ikke bindes til en bestemt av disse tolkningene. Det er et mål at de skal kunne bevege seg fritt i et rom mellom mulige assosiasjoner.

Margon var på en lang reise til Mellom-Amerika i 1988, og noen år senere en ny reise. Hun møter der "det vakreste jeg noen gang har opplevd av form, hjertet slår forttere når jeg ser på det -": Et fyrfat i stein: solid, svulmende, pyntet, funksjonelt og verdig. om man ser bildet av dette, er det lett å forstå forbindelsen til hennes eget arbeid. Tidligere arbeider av Margon, fra slutten av 80-tallet, etter utdanning ved Konstfack i Stockholm, var blant annet inspirert av møbelhistorie: barokk, rokokko - som viser seg f.eks. i et fat båret av skårne og svungne ben. Fra at hennes ting er inspirert av andre (menneskelagete) ting, ser det ut til at en mer direkte fysisk kraft etter hvert kommer fram gjennom arbeidet hennes. Noe minner om blomster, knopper, vekst, kropp - men det er ikke direkte etterligninger av disse formene hun lager, det er mer som om hun prøver å finne samme kilden til form som disse har. Margon snakker selv om nytelsen ved det myke, for henne selv, i arbeidsprosessen. Leirens mykhet og formbarhet er tydelige medvirkende elementer i den endelige form.

Margons former er dreiet eller bygget, runde eller elliptiske, for det meste uglasert terrakotta, i noen sammenhenger med en metallisk overflate, eller stilt sammen med andre karakteristiske materialer som glass. Formene kan oppleves konkret, som seg selv, og samtidig som symboler, ikke bestemte, men minner eller henvisninger til noe annet, noe bortenfor. Som den enkle "brunns överstycke" - en halv terrakottaring som er nesten ingenting om ikke assosiasjonen til et vannhull, som også kan reflektere himmel eller deg selv, kommer med. Dette forholdet til at et objekt kan være både "ingenting" og "noe mer", ser ut til å være et fristende felt for Margon i de senere arbeidene.

Krukkene er laget som dobbeltformer - innsiden og utsiden av krukken er to forskjellige vegger. Hun ønsker med det å fremme en sterkere opplevelse av krukken som hel form, i motsetning til at det er materialets tykkelse - leireveggen - som skal beskrive både innside og utside.

Ved ettertanke ser jeg at det er noe av det samme Helene gjør, i måten hennes vase vokser inn og ut av seg selv. Begge snakker om pust som en nødvendighet for formen. Leiren må ha luft. Formen må puste der den vokser fram. Dette er ikke metafysisk besjeling - det er et helt konkret forhold til volumets utvikling, retning og kraft. Felles for de to er også utviklingen mot forenkling av formen. Ornamenten som smykker eller overgrodde sjøplanter skrelles lagvis vekk, for å gi formens indre vesen større tydelighet.

Denne keramikken framkaller for meg bilder fra kulturer jorden rundt, nå og tusener av år tilbake. Historien ligger inne som et nærvær i arbeidet deres. Ikke en bestemt tid - ikke et bestemt sted - det er summen av tider og steder som blir stående og vibrerer i nåtiden. Disse gjenstandene er velsignet fri for anoreksi - i sin enkelhet har de livslyst og nysgjerrighet, fylldighet og erotikk. De fremstår som verdige og sterke - ikke estetisk veloppdragne

Om jeg skal bruke litt store ord til avslutning, vil jeg si at Margon og Helene viser hvilken kraft og aktualitet som stadig ligger i utvikling av tradisjonen og historien - om den tas til hjertet og brukes med tillit og nåtidig nærvær, slik disse to gjør.